

Geens: ‘Ik moest hier werk van maken’

Een van de eerste mails die Koen Geens als minister van Justitie kreeg, was afkomstig van de zus van Frank Van den Bleeken. Voor de CD&V'er was dat het signaal om een oplossing te zoeken voor geïnterneerden die net zoals Van den Bleeken euthanasie willen. Voor de man zelf leek aangepaste zorg definitief uitgesloten. Maar toen de dokter van Van den Bleeken besliste om zijn euthanasieprocedure stop te zetten, kantelde het hele dossier.

VAN ONZE REDACTEUR NIKOLAS VANHECKE

De datum en de locatie lagen al vast: aanstaande zondag in de ziekenboeg van de gevangenis van Brugge. Daar en dan zou Frank Van den Bleeken, al dertig jaar wegens zedenfeiten geïnterneerd, euthanasie laten toepassen. Zijn aanvraag voor euthanasie wegens ‘ondraaglijk psychisch lijden’ dateert van eind 2010 (*zie hieronder*). De levensbeëindiging zou het sluitstuk zijn van een jarenlange juridische procedure.

Maandag kwam de dokter die de euthanasie wou toepassen onverwacht terug op zijn beslissing. De reden daarvoor valt onder het medisch beroepsgeheim. De euthanasie-aanvraag van Van den Bleeken, die wil sterven omdat hij in de gevangenis van Turnhout geen aangepaste medische zorg krijgt, is maatschappelijk wel bijzonder omstreden.

Doordat de arts van mening veranderde, besliste minister van Justitie Koen Geens (CD&V) om Van den Bleeken over te laten brengen naar het Forensisch Psychiatrisch Centrum (FPC) in Gent. Daar kunnen sinds november 272 geïnterneerden terecht.

‘De Nederlanders denken mee en zullen allicht “ja” zeggen als de juiste juridische basis voor een verhuizing wordt gevonden’

Het FPC is nochtans niet geschikt voor geïnterneerden met het profiel van Van den Bleeken. De psychiatrische behandeling is er gericht op reïntegratie in de maatschappij. Van den Bleeken beseft zelf dat hij nooit meer mag vrijkomen omdat hij naar eigen zeggen nog altijd een gevaar betekent voor de maatschappij.

‘Het centrum in Gent is in eerste instantie een tussenstap naar verdere behandeling’, zegt Koen Geens. ‘Van den Bleeken zal daar worden geobserveerd. Dat zal uitwijzen welke begeleiding hij daarna nodig heeft.’ Naar alle waarschijnlijkheid kan Van Den Bleeken na de observatie verhuizen naar een Nederlandse instelling die gespecialiseerd is in lange verblijven (‘longstay’) voor geïnterneerden. Een voorbeeld daarvan is de private instelling ‘Pompestichting’ (zie *kader*), maar er zijn ook andere Nederlandse mogelijkheden. In België bestaat zo’n instelling met een aangepast zorgtraject nergens.

Zeventien aanvragen

De piste van de Pompestichting is helemaal niet nieuw. Twee jaar geleden al stelde professor Wim Distelmans (VUB), gespecialiseerd in palliatieve zorg, ze voor. Er waren verschillende informele contacten tussen toenmalig minister van Justitie Annemie Turtelboom (Open VLD) en haar Nederlandse collega, staatssecretaris Fred Teeven (VVD). Die draaiden op niets uit, waardoor Van Den Bleeken doorging met zijn euthanasie-aanvraag.

Waarom kan een verhuizing naar Nederland nu plots wel?

Minister Geens zegt dat hij al van bij zijn aantreden op Justitie, in oktober vorig jaar, begon met verschillende contacten te leggen om te voorkomen dat het verhaal van Van den Bleeken zich zou herhalen. Na Van den Bleeken dienden nog zeventien andere gevangenen en geïnterneerden een aanvraag tot euthanasie in omdat ze ondraaglijk lijdten.

‘Ik kon niet anders dan hier werk van maken’, zegt Geens. ‘Bijna de eerste mail die ik als minister van Justitie kreeg, was afkomstig van de zus van Frank Van den Bleeken. In deze specifieke zaak kon ik op dat moment wel niet tussenkomen. In september was er een akkoord tussen de minister van Justitie in lopende zaken (*Maggie De Block, red.*) en Van den Bleeken. Daarin stond dat de staat ermee akkoord ging dat hij mocht sterven buiten de gevangenis als aan alle voorwaarden voor euthanasie was voldaan. Later is dat akkoord ook bekrachtigd door een arrest van het Brusselse hof van beroep.’

Wel kwam Geens op een gegeven moment tussen in de praktische regeling van die euthanasie. Omdat er geen ziekenhuis werd gevonden waar het kon, stelde hij voor om het in de ziekenboeg van de Brugse gevangenis te doen.

‘Maar zodra je die beslissing neemt, denk je erover na. Je ziet het dossier en beseft dat de regeling onder druk tot stand is gekomen. Ik wilde zeker zijn dat we na de euthanasie van Van den Bleeken de andere geïnterneerden in een vergelijkbare situatie een perspectief op lange termijn konden geven.’

Geens knoopte opnieuw gesprekken aan met Nederland, bevestigt Lodewijk Hekking, een woordvoerder van de Nederlandse Justitie. Daarnaast is Geens begonnen met de zoektocht naar een plek in België waar geïnterneerden zoals Frank Van den Bleeken terecht kunnen.

‘Toen de dokter van Van den Bleeken de steven wendde, was ik dus al een beetje voorbereid’, zegt Geens. ‘De Nederlanders denken mee en zullen allicht “ja” zeggen als de juiste juridische basis voor een verhuizing wordt gevonden.’

‘We beseffen dat het om een noodsituatie gaat’, zegt de Nederlandse justitiewoordvoerder. ‘Afhankelijk van de inhoud van het verzoek voor de overplaatsing zullen we zien hoe we dat invullen.’